

Spelling(s)wederwaardigheden

I. Vormvarianten

Helaas, of voor dictees juist gelukkig, laten de spelling(s)voorschriften bij een aantal woorden of uitdrukkingen meerdere schrijfwijzen toe. Dat geldt bijvoorbeeld bij kaffiya, keffiyeh en kufiyah: geblokte hoofddoek, zoals Arabieren, m.n. in de Levant en op het Arabisch Schiereiland, die dragen. Voor een zeekoe met gevorkte staart, die in zee leeft aan de (sub)tropische kusten van de Indische Oceaan en het westen van de Grote Oceaan, mogen we dugong, doejong en doejoeng schrijven. Een klein afhangend lint aan dameshoeden is een bridetje of briedje. Ten slotte: Rome, de urbs aeterna is la città eterna.

II. Uitspraak

Sommige woorden of uitdrukkingen hebben helaas, of voor dictees juist gelukkig, een andere uitspraak dan je op grond van de schrijfwijze zou verwachten. Hier mijn bijeengeschraapte topachtlijst of top 8-lijst: de chaebol: een Zuid-Koreaans industrieel conglomeraat, de munt van Myanmar: de kyat, een lekkere Turkse pizza: de lahmacun, de designerdrug meowmeow, een Surinaams eenpansgerecht: moksialesi of moksaleisi, slöjd – onderwijsmethode die zich de alzijdige ontwikkeling van het kind ten doel stelt en deze probeert te bevorderen door het te laten werken met karton, klei en hout en löyly – Fins, opgieting.

III. Sesquipedalia verba (ellenlange woorden).

Ook hierbij heb ik dienstwillig mijn best gedaan, om de hooggewaardeerde dicteeschrijver op zijn wenken plezant te bedienen:

- informatie- en communicatietechnologieën
- hexakosioihexekontahexafobie
- hottentottententententoonstelling
- bien étonnés de se trouver ensemble (zeer verbaasd samen genoemd te worden)
- (de) De Morgen- en de Volkskrantredactie-eindredacteuren
- art-nouveauglas-in-loodramenkunstbeoefenaar en
- broughamassistent-koetsierspetdrager.

IV. Woorden die erg op elkaar lijken (ook (bijna-)synoniemen)

Dat kan ook op verschillende talen betrekking hebben zoals bij ‘zee’ (NL) en ‘See’ (DE)

(valse vrienden, false friends of faux amis). Ook drong zich aan mij op: porfyrie (een stofwisselingsaandoening die veroorzaakt wordt door een – meestal erfelijke – stoornis in een van de enzymen die betrokken zijn bij de aanmaak van hemoglobine) en een porfirisch gesteente (met de aard van een zekere granietsoort). Het nagerecht op basis van eierdooiers, suiker, wijn (m.n. marsala) en aromaten noemen we sabayon, zabaione of zabaglione. Als je wijn drinkt, kan dat clairette (wit) zijn of claret (rood). Laat dat als een expressis-verbisuitdrukking klip-en-klaar zijn!

V. Los, aaneen of met koppelteken?

Bij accent-grave- en accent-aiguproblemen krijg ik vaak een nietpluisgevoel. Dat geldt ook bij accent-circonflexe-eind-n'en of -s'en. Ik vraag me ook af hoe het met de trait-d'unions zit in woorden als grandslam- of grand-prixwedstrijd. Op mijn to-dolijstje staan trouwens nog heel wat to do's.

VI. Hoofdletters of juist niet?

Er zijn heel wat wetten: zo valt een Wajonger met een Wajong-uitkering onder een zekere wet voor jonggehandicapten, schrijven we correct Woo voor een zekere openbaarheidswet, ken je de AOW en is een AMvB een uit een wet voortvloeiende bestuursmaatregel (die gaat via een koninklijk besluit, een KB). Soms moet er een andere wind gaan waaien dan de Africus (zuidwestenwind), de chinook (harde warme wind aan de kust van de Stille Oceaan), de Boreas (noordoosten- of noordenwind) of een wind uit de windrichting (beide afgekort) ZW of Z.W.t.W.

VII. Afkortingen, etc.

Voor dit dictee geldt niet [afko]: s.l.e.a. (= zonder plaats en jaartal: sine loco et anno). Zo zijn er vele afko's meer, zoals d.a.v. voor daaraan voorafgaand en dov. voor daaropvolgend. Bekende items in dit rijtje zijn ook de a.u.b.'s en de ajb.'s. Een aardig voorbeeld daarbij is ook de A.O.C., de [geen afko] appellation d'origine contrôlée. Vergeet ook de korte vorm prof (niet als titel) van professor niet! Ook wel aardig is de velo als verkorting van vélompède. En wat vind je zoal op het IoT, het internet of things?

VIII. Symbolen

Deze blijven vaak onderbelicht in een dictee. Bij een wiskundige vergelijking tref je vaak een =je aan, bij de omtrek of diameter van een cirkel een pi'tje of π 'tje. Als voorbeeld van een (Japanse) munt kennen we de yen (symbool: ¥). De Yggdrasil is de wereldboom, het symbool van de kosmos. Het symbool van het vrouwenteken is ♀, dat van het mannenteken trouwens ♂. Microgram per liter kent als symbool (afko:) $\mu\text{g/l}$. Het hakenkruis, de swastika kent twee mogelijkheden, allebei goed!) Een hengselkruis ten slotte is het symbool van het eeuwige leven, ook wel: sleutelkruis of ankh.